

Karakteristik af unge under uddannelse

Dette faktaark handler om, hvem de studerende er: Uddannelsestype, demografi, erhvervsarbejde, indkomst og udgifter samt hvilken andel deres samlede skattebetalinger udgør af deres modtagne SU.

De væsentligste resultater er:

- Hver fjerde af de unge mellem 16 og 34 år er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse
- Det er særligt studerende på de erhvervsfaglige uddannelser, der bor hjemme, også selvom man tager højde for alder
- Det er generelt en tendens til, at uddannelsesmønstrene gentages med en opadgående mobilitet – man opnår samme uddannelse som sine forældre eller højere
- Det er godt halvdelen af studerende på de videregående uddannelser, der har erhvervsarbejde, men kun godt hver tredje på det erhvervsfaglige grundforløb, der har erhvervsarbejde
- I 2010 betalte de studerende så meget i samlet skat af deres erhvervsindkomst og SU, at det modsvarer mellem 38 procent (erhvervsfagligt grundforløb) og 78 procent (kandidatstuderende) af den modtagne SU

Resultaterne stammer fra to undersøgelser, som DeFacto har gennemført i samarbejde med henholdsvis Arbejderbevægelsens Erhvervsråd og Epinion:

- AE-rådet har leveret analysen ”Registerbaseret karakteristik af studerende”. Analysen belyser boligforhold, familiesituation, beskæftigelsesomfang, indkomstforhold mv. for de 294.000 unge, som er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse
- Epinion har på baggrund af en spørgeramme udarbejdet af redaktionen bag DeFacto indsamlet svar blandt 1.005 studerende i alderen 16-34 år. Svarene er repræsentative for den samme gruppe unge, der er belyst i registeranalysen. De to undersøgelser kan derfor i et vist omfang kombineres

Spørgsmål vedrørende indhold kan rettes til:

Forsknings- og uddannelsespolitisk chef i Djøf Wenche Marit Quist på wmq@djoef.dk/33 95 98 26.

Spørgsmål vedrørende metode kan rettes til:

Chefkonsulent i Djøf Kirstine Nærvig Petersen på knp@djoef.dk/33 95 01 94

Analysekonsulent i Djøf Kathrine Marie Skou Brandt på kab@djoef.dk/ 33 95 98 66.

Undersøgelserne har en række hovedtemaer, som er afrapporteret i seks faktaark. Hovedtemaerne er:

- Karakteristik af unge under uddannelse
- Udgifterne til bolig sluger SU'en
- Budgettet balancerer – men tandlægen må vente
- De studerende må låne til de faste udgifter
- Krisen har også ramt de studerende
- De studerendes sociale baggrund, uddannelsesvalg og erhvervsarbejde

Indhold

Karakteristik af unge under uddannelse	1
Hvem er de – Unge og studerende.....	2
Uddannelse og demografi	3
De studerendes boligforhold.....	4
Studerende med hjemmeboende børn.....	8
Forældrenes uddannelsesmæssige baggrund.....	9
Erhvervsarbejde.....	10
Indkomst og udgifter	12
Tilbagebetaling af SU	16

Kilde: AE-rådet samt egne beregninger på basis af tal fra AE-rådet samt undersøgelse foretaget i samarbejde med Epinion blandt unge under uddannelse.

Hvem er de – Unge og studerende

Der er 1.276.000 unge mellem 16 og 34 år. Heraf er næsten hver fjerde – 294.000 – i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse og ca. hver tredje har afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse. Men ca. hver femte er ikke i gang med en uddannelse og har heller ikke afsluttet en siden grundskolen.

Tabel 1. 16-34 årige fordelt på uddannelsesstatus, januar 2011

	1.000 personer	Pct.
Studerende på erhvervskompetencegivende uddannelser	294	23%
- Erhvervsfaglig	112	9%
- Kort videregående	18	1%
- Mellemlang videregående	60	5%
- Bachelor	60	5%
- Kandidat	44	3%
Studerende på grundskole og gymnasier	186	15%
Afsluttet erhvervskompetencegivende uddannelse	431	34%
Afsluttet gymnasial uddannelse	96	8%
Øvrige (ikke i gang med uddannelse og ikke afsluttet en uddannelse efter grundskolen)	269	21%
I alt	1276	100%

Fordelingen henover alder viser (Figur 1) – ikke overraskende – at mange afslutter deres uddannelse i løbet af perioden.

Gruppen 'øvrige' dækker over

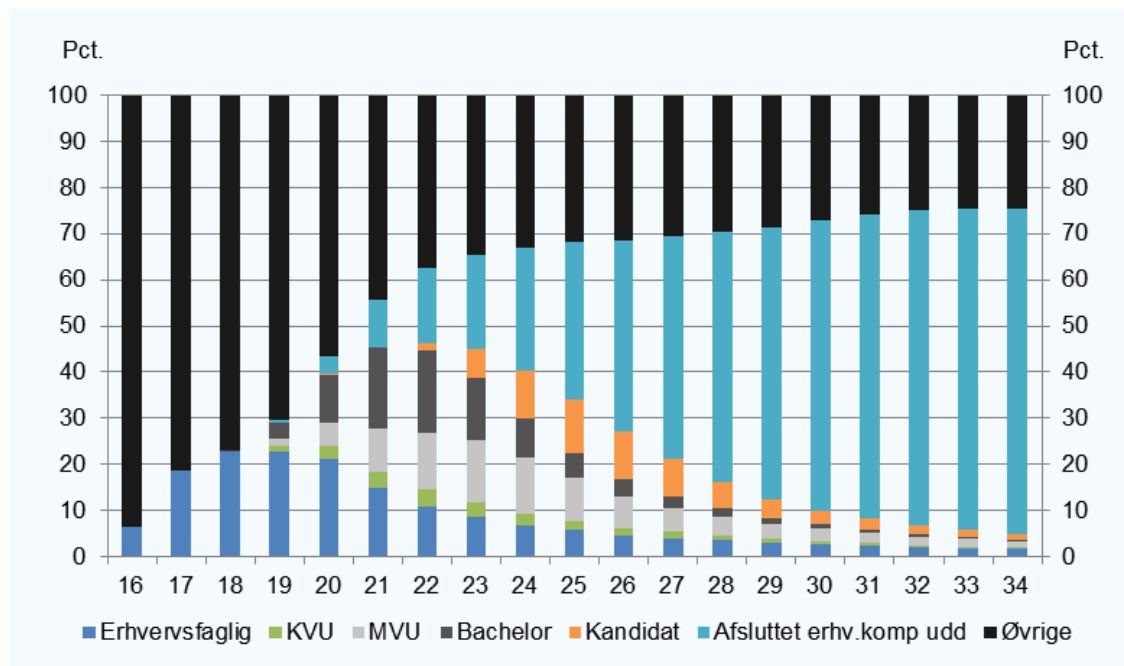
1. studerende ved grundskole og gymnasium,

2. dem, der har afsluttet en gymnasial uddannelse, men ikke er indskrevet ved en erhvervskompetencegivende uddannelse samt

3. dem, der ikke er i gang med eller er påbegyndt en uddannelse efter grundskolen. De kan således både være i arbejde og ledige.

For de 34-årige har denne gruppe et omfang på 26 procent. Ved 34-års alderen er det samlet set 5 procent, der endnu er under uddannelse, her fylder de erhvervsfaglige mest med 1,7 procent efterfulgt af de mellemlange videregående med 1,3 procent og kandidatstuderende med 1,2 procent.

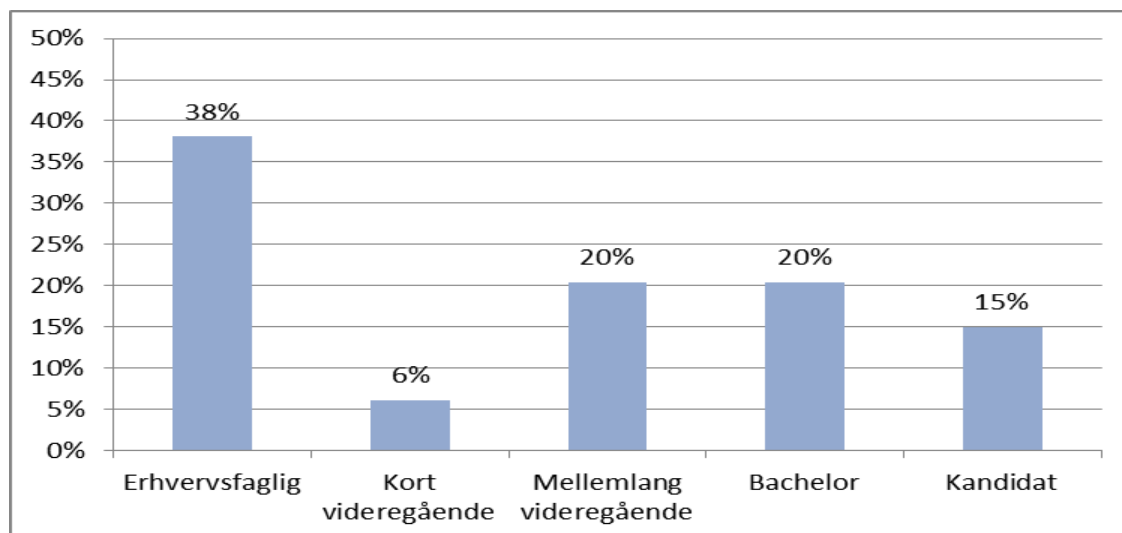
Figur 1. Unge fordelt efter uddannelsesstatus og alder, 1. januar 2011

Uddannelse og demografi

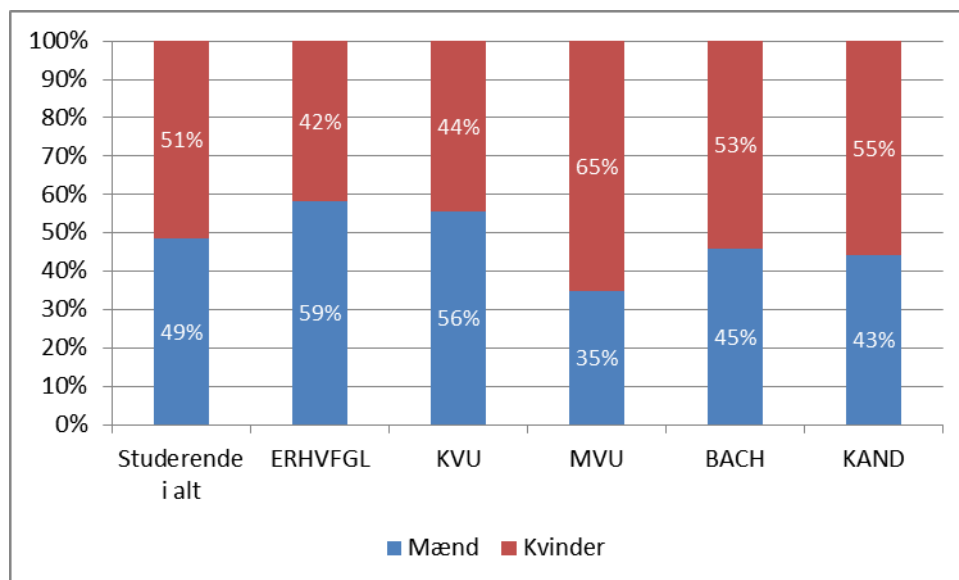
Herefter fokuseres på dem, der er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Blandt de studerende ser fordelingen for uddannelser således ud:

Figur 2. Fordelingen på uddannelser blandt studerende. Januar 2011

Som det fremgår af Figur 3 er der blandt gruppen af studerende som helhed nogenlunde lige mange mænd og kvinder, men på de forskellige uddannelser er der en del forskel. På de erhvervsfaglige og de korte videregående uddannelser er der en overvægt af mænd med hhv. 59 og 56 procent, mens der er en stor overvægt af kvinder på de mellemlange videregående uddannelser med 65 procent. På de lange videregående uddannelser – både bachelor og kandidatniveau – er der en mindre overvægt af kvinder. Grunden til, at der overordnet set er nogenlunde lige mange kvinder og mænd er, at de studerende på erhvervsfaglige uddannelser udgør hele 38 procent af alle de studerende.

Figur 3. Kønssammensætningen på uddannelser

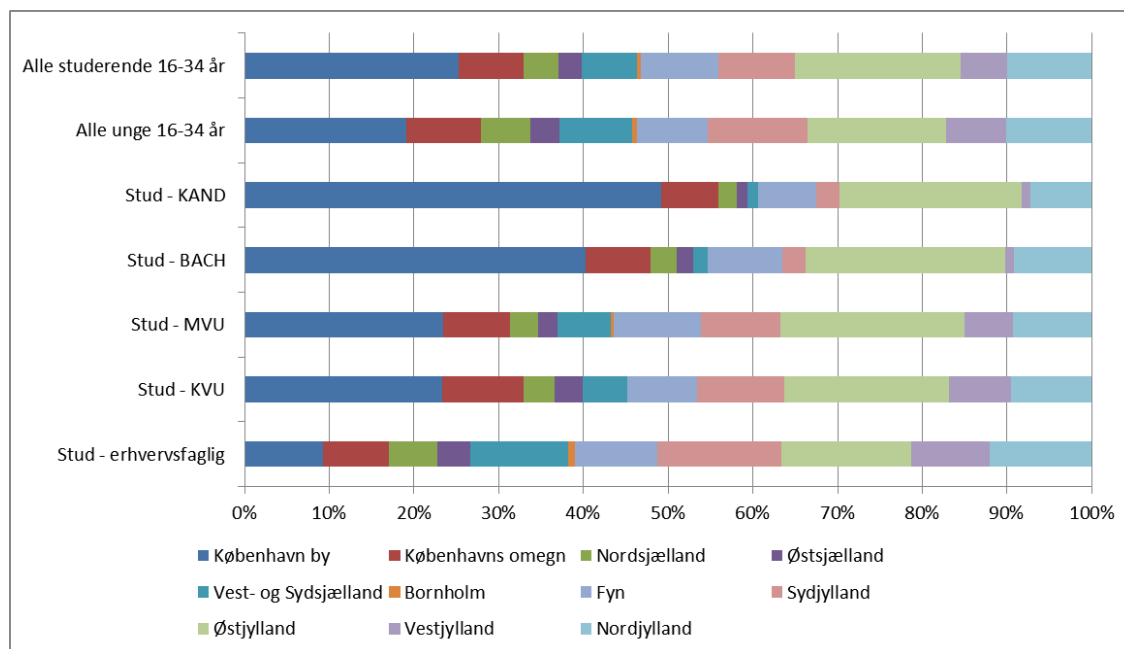

De studerendes boligforhold

Hvis man ser på hvor de studerende bor, er der betydelige forskelle mellem de forskellige uddannelsestyper. De studerende på erhvervsfaglige uddannelser bor i langt højere grad i hele landet, mens særligt de studerende på de lange videregående uddannelser (BACH og KAND) bor i særligt

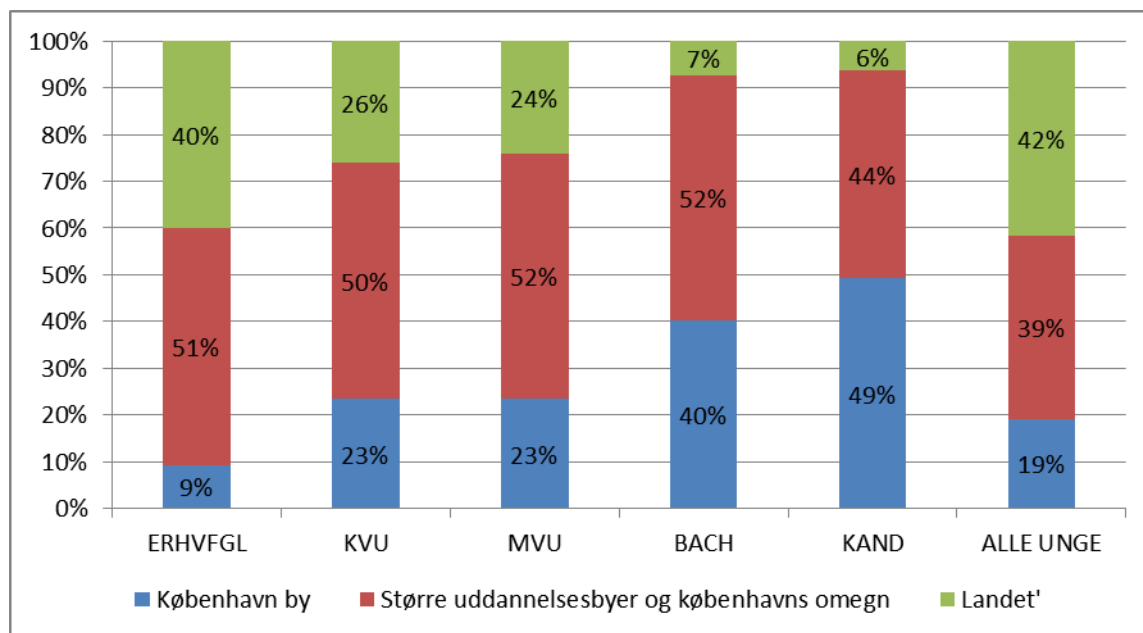
København, men også i Århus (Østjylland). Fordelingen er vist i Figur 4 nedenfor. Til sammenligning er bopælssted for både alle studerende og alle unge i aldersgruppen (dvs. inklusive dem, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse og dem, der går på ikke-erhvervskompetencegivende uddannelser, fx gymnasium) anført.

Figur 4. Fordelingen af uddannelsesunge på uddannelse og geografi

En noget grovere opdeling med tre grupper: 1. København by, 2. Større uddannelsesbyer med omegn samt Københavns omegn (dvs. Østjylland, Fyn, Nordjylland, Københavns omegn samt Nordsjælland) og 3. 'Landet' (resten) viser tydeligere, hvor de uddannelsesunge bosætter sig. Til sammenligning er også vist, hvordan alle unge i aldersgruppen 16 til 34 har bosat sig.

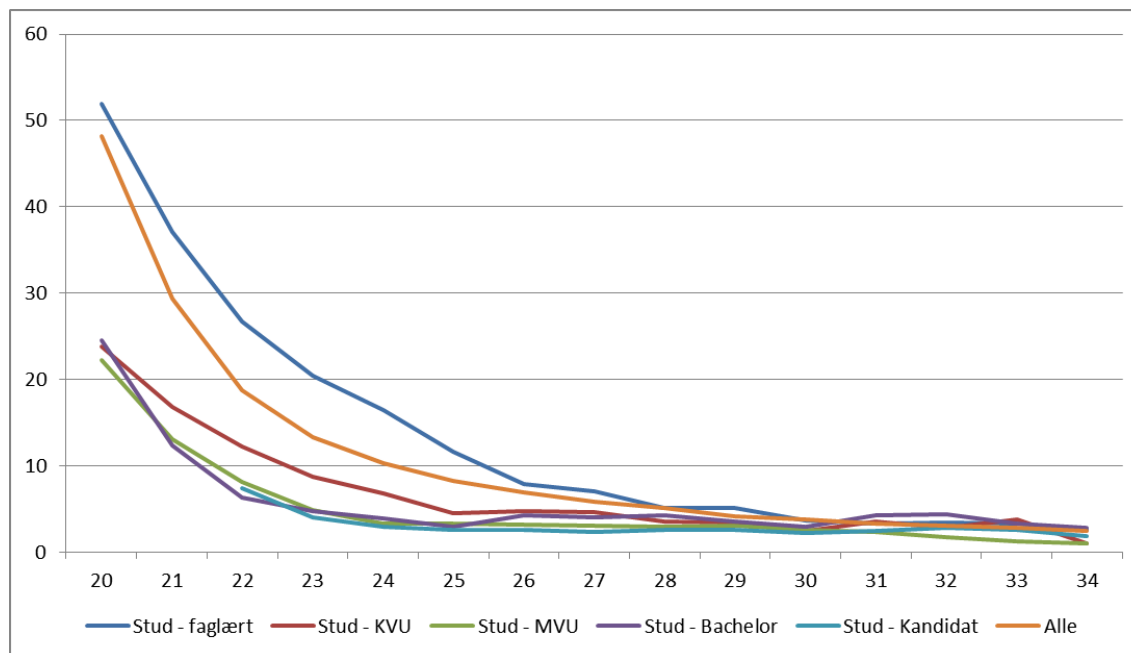
Figur 5. Fordelingen af uddannelsesunge på uddannelse og geografi

Andelen af hjemmeboende er angivet i Figur 6. Som det fremgår er der også her store forskelle på de forskellige studerende. Det skyldes ligesom ovenfor forskelle i uddannelsesinstitutionernes placering.

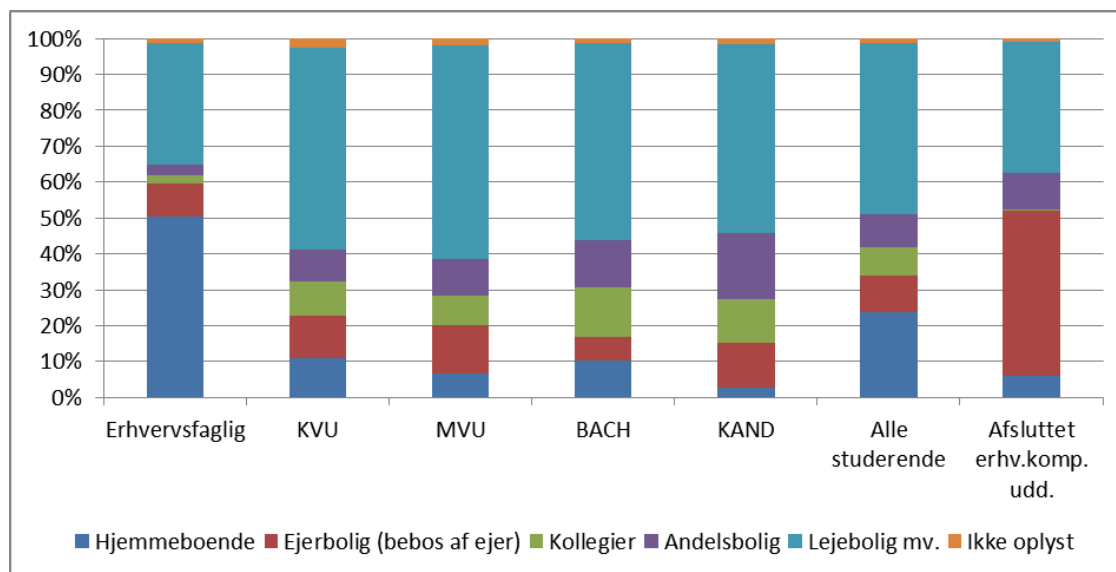
Det er særligt studerende på de erhvervsfaglige uddannelser, der bor hjemme, også selvom man tager højde for alder. Således bor over halvdelen af de studerende på de erhvervsfaglige uddannelser hjemme, når de er 20, mens det er ca. hver fjerde på de korte, mellemlange og lange videregående uddannelser, der bor hjemme i 20års alderen. Det er først i slutningen af tyverne, at andelen, der bor hjemme er nogenlunde lige stor på tværs af uddannelser.

Figur 6. Andel hjemmeboende studerende fordelt på uddannelsestype og alder.

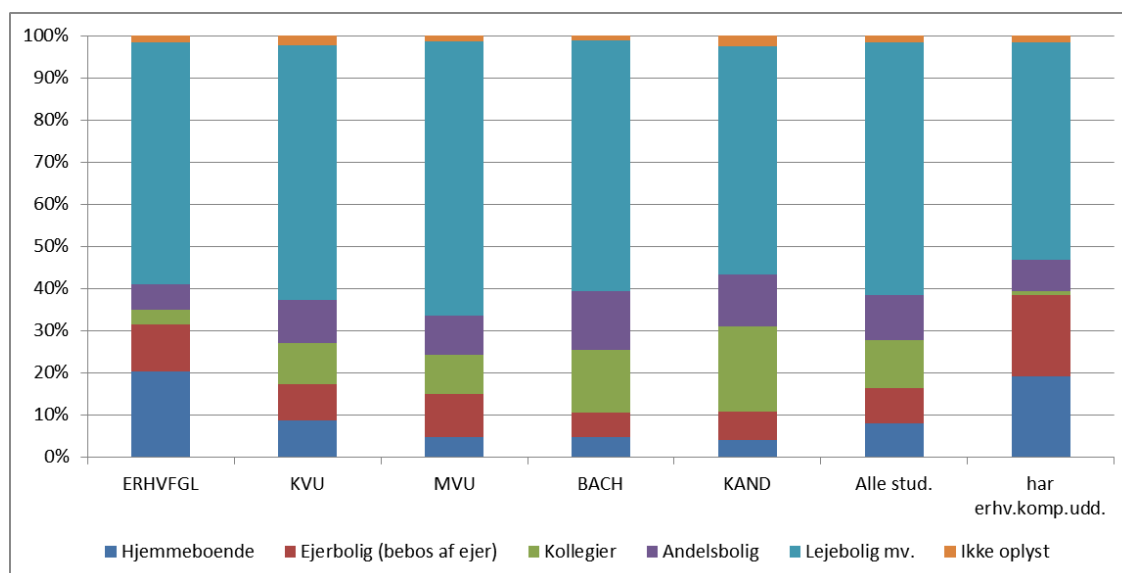
En opgørelse af boligtypen fordelt på uddannelse (Figur 7) viser det samme mønster som når man kigger på andelen, der er hjemmeboende: Langt flere faglærte bor hjemme og studerende på kandidatdelen af en lang videregående uddannelse bor typisk ikke hjemme. Det skal dog nævnes, at der er stor forskel på alderssammensætningen inden for de forskellige uddannelser, idet studerende på erhvervsfaglige uddannelser er noget yngre end studerende på de videregående uddannelser. Og kandidatstuderende er i sagens natur ældre end de andre på de videregående uddannelser, da man skal gennemføre en bacheloruddannelse for at starte på kandidatdelen. Ser man på dem i aldersgruppen, der har afsluttet en kompetencegivende uddannelse fremgår det, at de i langt højere grad end de studerende har ejerbolig – blandt studerende er det ca. hver tiende, der ejer deres egen bolig, mens det er ca. halvdelen af dem, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Figur 7. Boligtypen fordelt på uddannelse, 16-34-årige. Januar 2011.

Hvis man i stedet for at se på alle i aldersgruppen kigger på den overordnede gennemsnitsalder – 23 år – bliver billedet lidt anderledes. Det er dog stadig forholdsvist mange studerende på de erhvervsfaglige uddannelser, der bor hjemme – ca. hver femte – mens det er betydeligt mindre i de andre grupper. Dette hænger sandsynligvis sammen med den geografiske fordeling af uddannelsesinstitutionerne, da det kun er muligt for studerende på de videregående uddannelser at bo hjemme, hvis deres forældre bor i en uddannelsesby. Det kan virke overraskende, at så mange af dem, der har afsluttet en erhvervskompetencegivende uddannelse, stadig bor hjemme. En mulig forklaring er, at den afsluttede uddannelse ofte er erhvervsfaglig, og at de derfor blot følger mønsteret med at bo hjemme, selvom de er færdige med uddannelsen.

Figur 8. Boligtypen fordelt på uddannelse, 23-årige. Januar 2011.

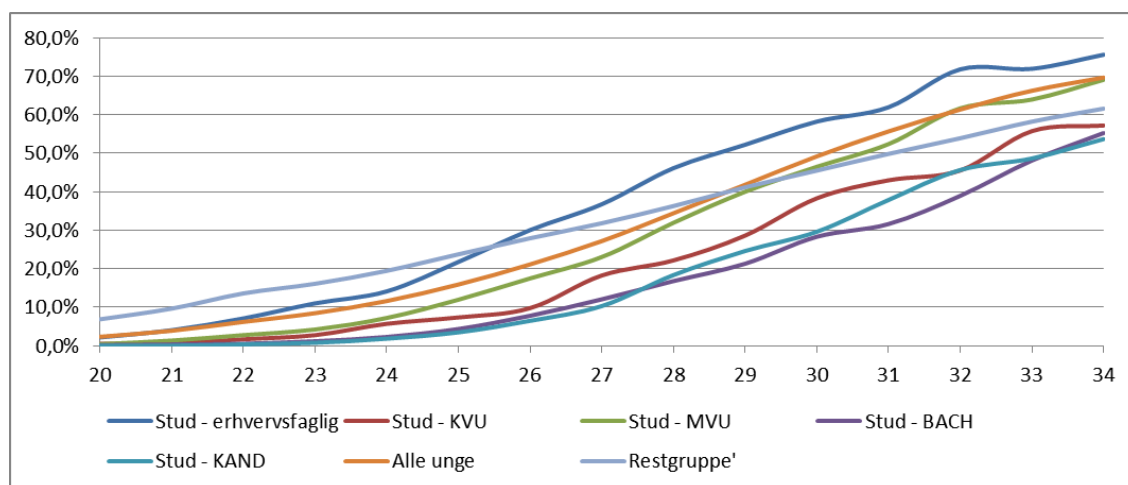

Studerende med hjemmeboende børn

Figur 9 og Tabel 2 angiver andelen, der har hjemmeboende børn. Det fremgår, at det er 'restgruppen', der får børn tidligst. Restgruppen er defineret som dem, der ikke er i gang med hverken en erhvervskompetencegivende eller en skoleuddannelse (dvs. grundskole eller gymnasial uddannelse).

Til gengæld er der en faldende tendens i forhold til de andre grupper – i 34-års alderen har 70 procent af alle unge og 75 procent af erhvervsfaglige studerende hjemmeboende børn, mens det kun er godt 60 procent af restgruppen, der har børn på dette tidspunkt. Det er dog studerende på de lange videregående uddannelser (BACH og KAND), der senest får børn – i 34-årsalderen har kun ca. halvdelen af dem hjemmeboende børn.

Figur 9. Andelen med hjemmeboende børn fordelt på alder og uddannelsesstatus.

Tabellen nedenfor viser tallene bag figuren.

Tabel 2. Andelen med hjemmeboende børn fordelt på alder og uddannelse.

Alder	ERHVFGGL	KVVU	MVU	BACH	KAND	Restgruppe	I alt
16	0%	0%	0%	0%	0%	0%	0%
17	0%	0%	0%	0%	0%	1%	0%
18	0%	0%	0%	0%	0%	2%	0%
19	1%	0%	0%	0%	0%	4%	1%
20	2%	0%	0%	0%	0%	7%	2%
21	4%	1%	1%	0%	0%	10%	4%
22	7%	2%	3%	0%	0%	14%	6%
23	11%	3%	4%	1%	1%	16%	8%
24	14%	6%	7%	2%	2%	19%	12%
25	22%	7%	12%	4%	3%	24%	16%
26	30%	10%	17%	8%	6%	28%	21%
27	37%	18%	23%	12%	10%	32%	27%
28	46%	22%	32%	17%	18%	36%	34%
29	52%	29%	40%	21%	25%	41%	42%
30	58%	38%	46%	28%	30%	46%	49%
31	62%	43%	52%	32%	38%	50%	56%
32	72%	46%	62%	39%	46%	54%	61%
33	72%	56%	64%	48%	49%	58%	66%
34	76%	57%	69%	55%	54%	62%	70%

Forældrenes uddannelsesmæssige baggrund

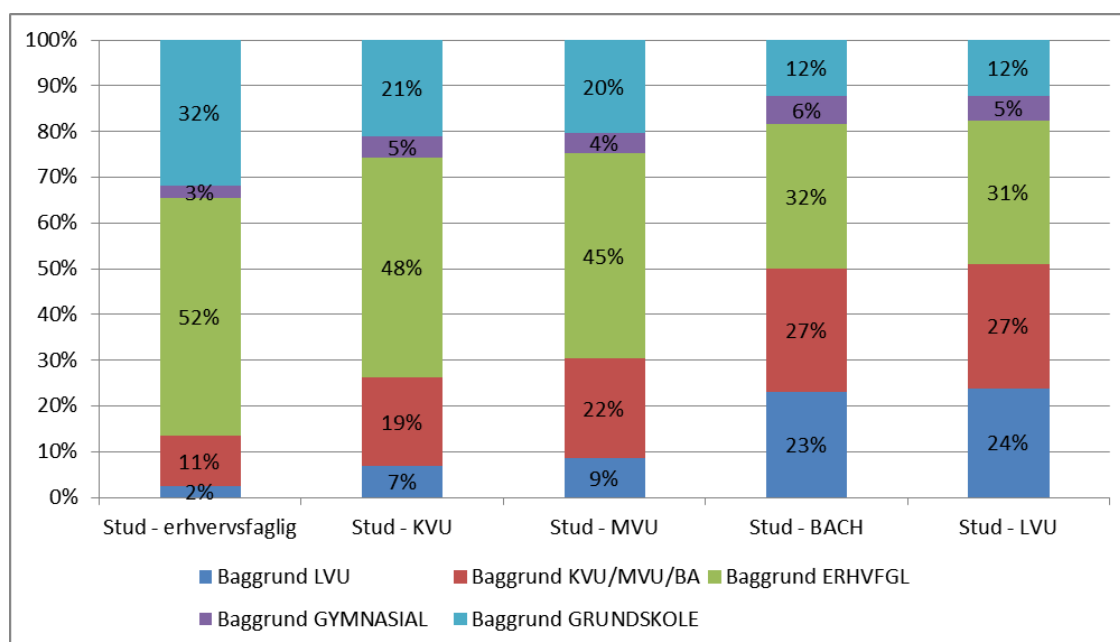
Der er en vis forskel på de studerende, når det kommer til forældrenes uddannelsesbaggrund (den højeste opnåede uddannelse hos forældrene).

Det er generelt en kraftig tendens til, at uddannelsesmønstrene gentages med en opadgående mobilitet – man opnår samme uddannelse som sine forældre eller højere. Af Figur 10 fremgår det således, at knap en fjerdedel af de studerende på de lange videregående uddannelser, både på bachelor- og kandidatniveau, har mindst en forældre med akademikerbaggrund, mens det kun gælder to procent af dem, der læser på en erhvervsfaglig uddannelse¹.

Generelt er det dog mest normalt, at de studerende på de lange videregående uddannelser kommer fra et erhvervsfagligt hjem – det gør knap hver tredje og lidt over hver fjerde kommer fra et hjem med kort videregående, mellemlang videregående eller en bacheloruddannelse.

Erhvervsfaglig uddannelse går i høj grad 'i arv', idet halvdelen af dem, der læser erhvervsfaglig uddannelse kommer fra en forældrebaggrund med erhvervsfaglig uddannelse. Det skyldes dog også, at erhvervsfaglige uddannelser i det hele taget fylder meget i forældregenerationens uddannelser (Der er set på den højest opnåede uddannelse hos forældrene – 39 procent har en erhvervsfaglig uddannelse, 22 procent har alene grundskole og kun 7 procent har en lang videregående uddannelse).

Figur 10. Den højeste opnåede uddannelse hos forældrene opdelt på egen uddannelse. Studerende 16 til 34 år.

¹ Her er kun set på fordelingen på kendte uddannelser, så ukendt uddannelse er udeladt af procentueringen.

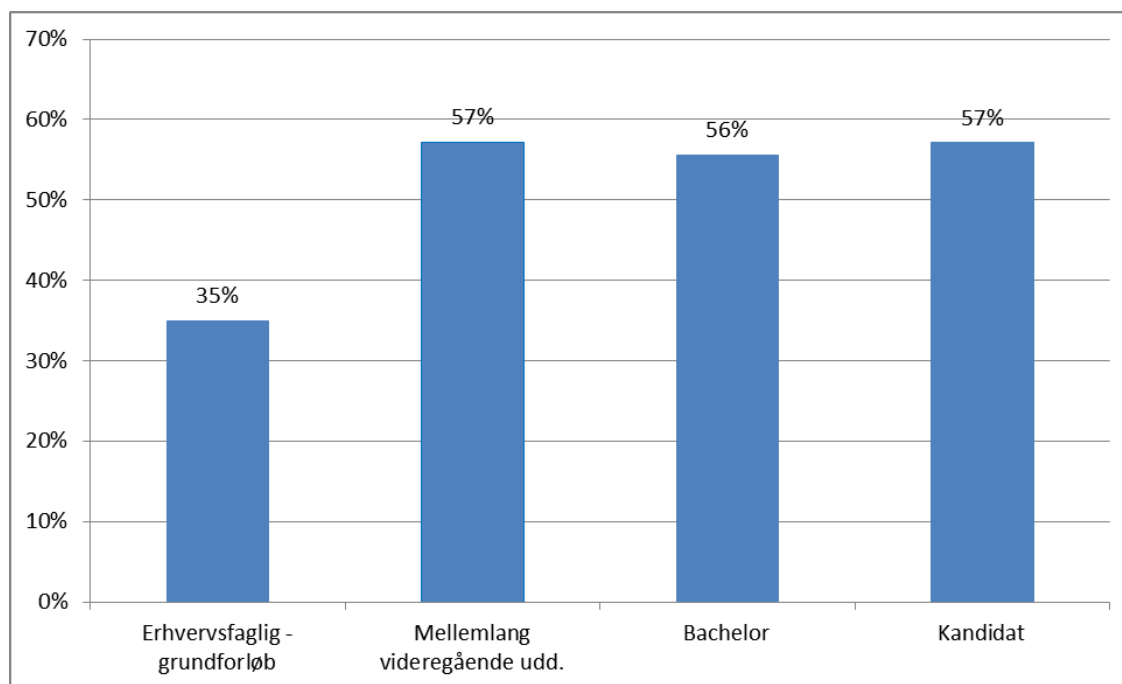
Erhvervsarbejde

Afgrænsning: Hvis man ser på andelen af studerende, der har erhvervsarbejde skal det bemærkes, at det ikke er muligt at udskille lønnet praktik/lærlingeløn, der indgår som en del af uddannelsen, fra andre typer erhvervsarbejde, der ligger ud over uddannelsen. Og statens refusion af lærlingeløn indgår ikke i statistikkerne på linje med SU. Det giver derfor alene mening for erhvervsuddannelserne at kigge på grundforløbet, idet hovedforsørgelsen her er SU. På de korte videregående uddannelser er en del af uddannelserne opbygget med enten praktikperioder, hvor der gives prakticløn.

Derfor er det mest retvisende at sammenligne uddannelser, hvor hovedforsørgelsen er SU. I det følgende vil der derfor udelukkende blive kigget på grundforløbet på erhvervsuddannelser, mellemlange videregående uddannelser, bachelor- og kandidatstuderende.

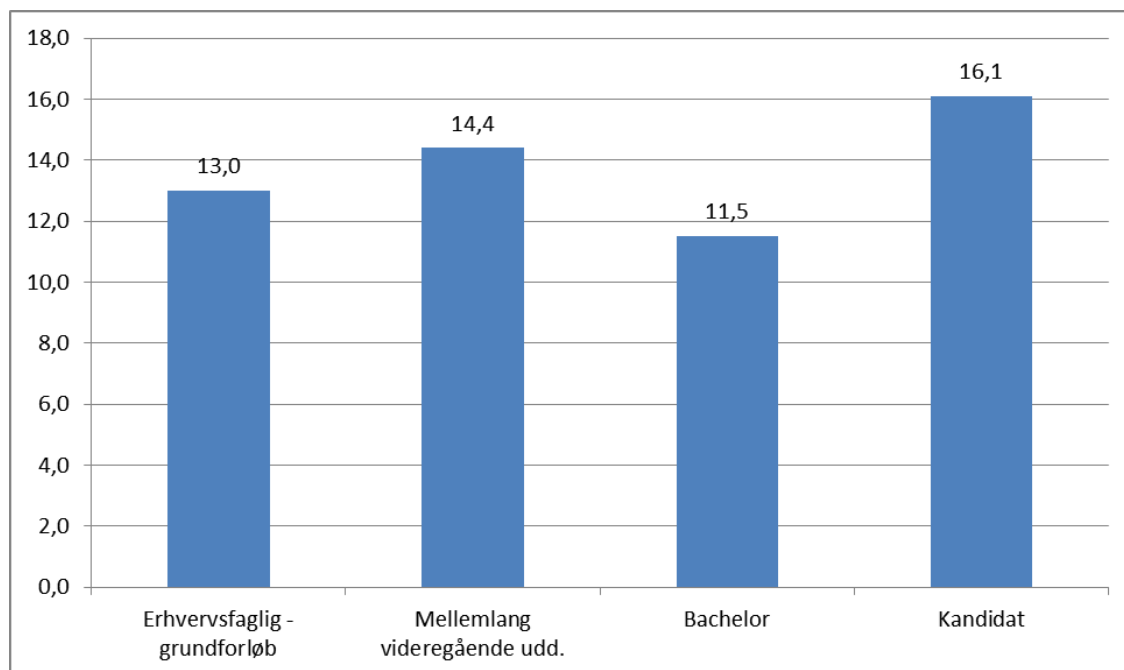
Figur 11 nedenfor viser andelen med erhvervsarbejde. Det er godt halvdelen af studerende på de videregående uddannelser, der har erhvervsarbejde, men kun godt hver tredje på det erhvervsfaglige grundforløb, der har erhvervsarbejde.

Figur 11. Andelen med erhvervsarbejde fordelt på uddannelsestype. 2011

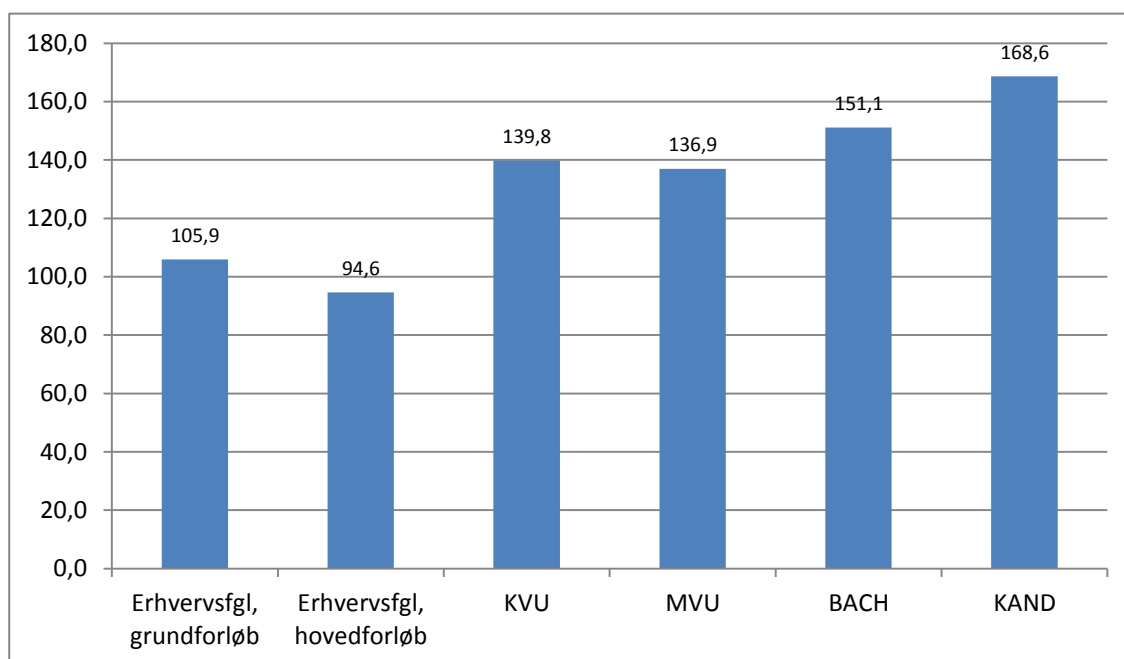
Hvis vi ser på omfanget af erhvervsarbejde, viser nedenstående Figur 12 at dem, der har erhvervsarbejde, i gennemsnit arbejder mellem godt 11 og godt 16 timer om ugen. De bachelorstuderende er den gruppe, der arbejder færrest timer om ugen, mens de kandidatstuderende er den gruppe, der arbejder flest timer om ugen.

Figur 12. Antal arbejdstimer om ugen blandt studerende med erhvervsarbejde, opdelt på uddannelse. 2011.

Hvis vi ser på timelønnen blandt de beskæftigede (Figur 13), får studerende på det erhvervsfaglige grundforløb den laveste timeløn med knap 106 i timen (eftersom studerende på erhvervsfaglige hovedforløb jf. ovenstående ikke kan medregnes). Baggrunden for dette skal dog delvis findes i, at der er en del i denne gruppe, der er under 18. Studerende på MVU får knap 137 kr. i timen, mens studerende på kandidatdelen af en lang videregående uddannelse får godt 168 kr. i timen.

Figur 13. Timeløn blandt beskæftigede studerende, opdelt på uddannelse. 2011.

Hvis man opregner til hvor mange årsværk, de studerende bidrager med, bliver det et ganske betragteligt antal, næsten 40.000 årsværk.

Tabel 3. Årsværk (fuldtid) blandt studerende²

	Antal årsværk	Antal, der arbejder
ERHVFGLGRUND	5.148	14.652
MVU	13.399	34.429
BACH	10.402	33.467
KAND	10.856	24.949
I alt	39.806	107.497

Indkomst og udgifter

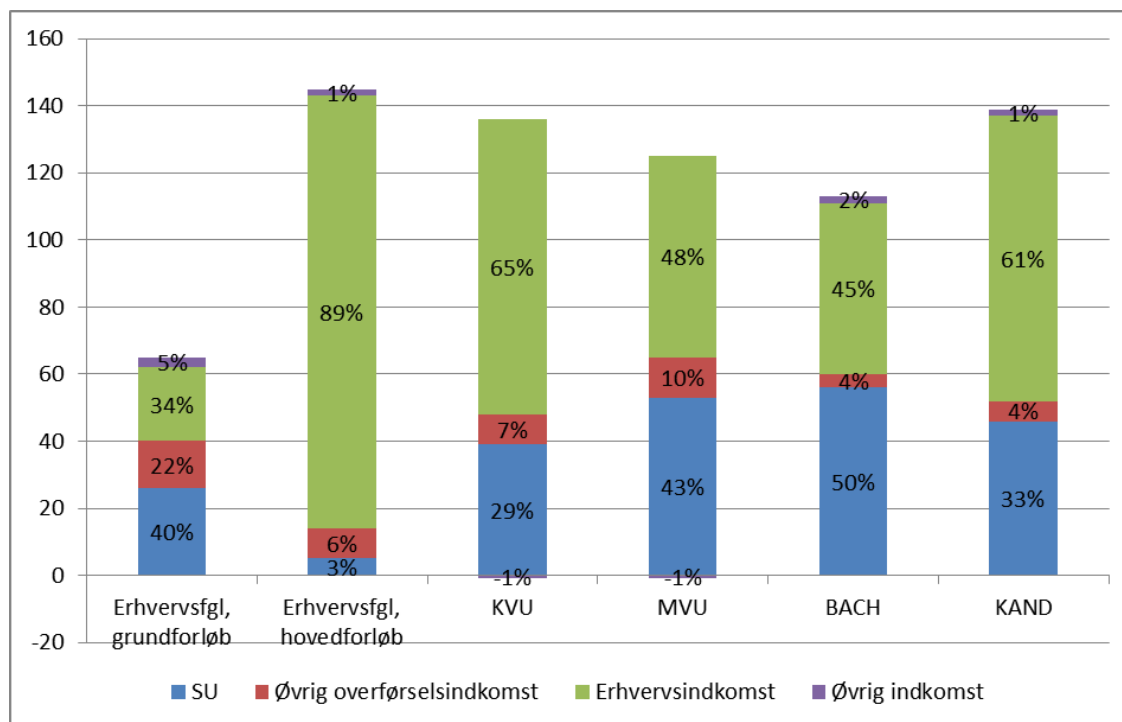
Hvis man ser på den samlede indkomst – dvs. både SU, erhvervsindkomst og øvrig indkomst – er der visse forskelle i sammensætningen de forskellige grupper imellem (Figur 14). Det er bachelorerne, der modtager mest i SU, hvilket også hænger sammen med, at flere på de erhvervsfaglige uddannelser stadig er hjemmeboende. Særligt på det erhvervsfaglige grundforløb vil mange både være under 18 år og hjemmeboende – den lave indtægt skal derfor ses i sammenhæng med lave udgifter. I fordelingen af indkomstkilder for de studerende på hovedforløbet af de erhvervsfaglige uddannelser ses det, at meget lidt er SU, men at der er en meget stor erhvervsindkomst. Dette skyldes, at den primære forsørgelse under hovedforløbet er lærlingeløn. At der også er en stor andel af indkomsten på KVU, der er erhvervsindkomst og en relativt lille del, der er SU, skyldes også uddannelsens sammensætning, idet praktikløn indgår i en del af de korte videregående uddannelser.

Man kan se en udvikling mellem bachelor- og kandidatdelen af de lange videregående uddannelser, hvor erhvervsindkomsten udgør en større del af den samlede indkomst på kandidatdelen end på bachelordelen. Dette skyldes bl.a. reglerne i SU-systemet, hvor man har et vist fribeløb, man må tjene ved siden af SU'en hver måned. Overskrides dette beløb, må man vælge SU-klip fra eller betale SU tilbage.

Figuren viser også, hvor stor en andel af den samlede indkomst, de forskellige bestanddele fylder. For bachelorstuderende udgør SU halvdelen af den samlede indkomst, mens SU kun udgør 3 procent af den samlede indkomst for studerende på erhvervsfagligt hovedforløb.

² Tabellen er opgjort som en sammenvejning af antal studerende pr. 1. januar 2011, hvor stor en andel, af de studerende, der arbejder (2011) samt hvor mange timer om ugen de arbejder (2011).

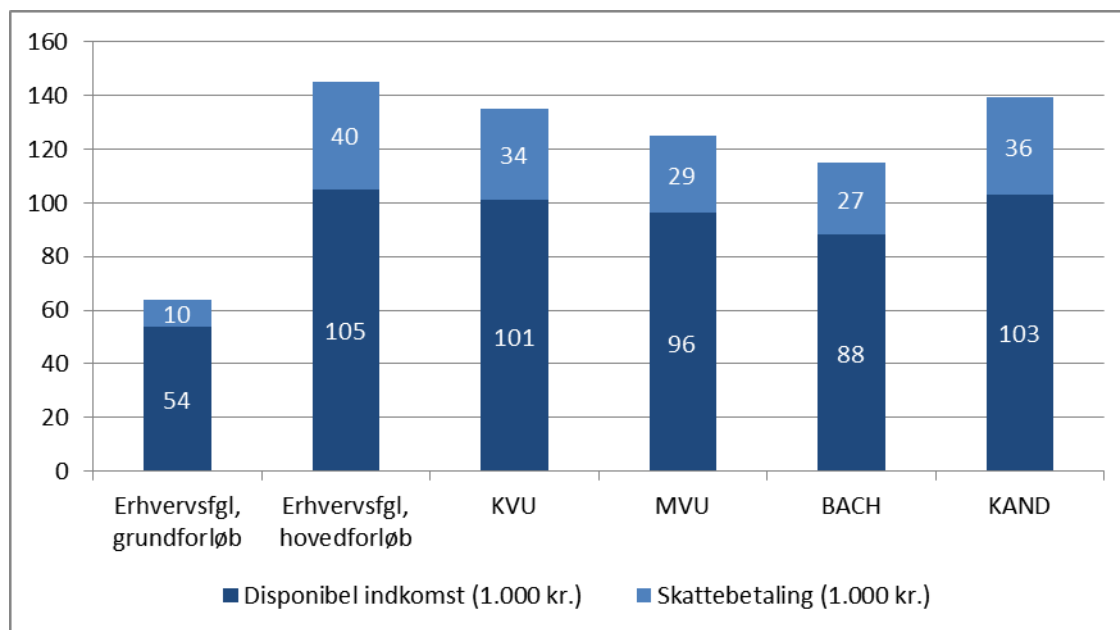
Figur 14. Samlet indkomst, opdelt på uddannelse. 2010.

Figuren ovenfor viser den samlede, skattepligtige indkomst. Hvis man i stedet for opdeler den samlede indkomst på disponibel indkomst og skattebetaling som i Figur 15, fås et billede af, hvor meget de enkelte grupper har til rådighed, når skatten er trukket.

Figuren viser, at studerende på erhvervsfagligt grundforløb har 54.000, når skatten er trukket (men som nævnt er en stor del af denne gruppe hjemmeboende), men at de studerende på erhvervsfagligt hovedforløb har den højeste disponible indkomst med 105.000 kr. Studerende på kandidatdelen har 103.000 til rådighed og studerende på bachelordelen er den gruppe, der har mindst til rådighed (blandt de grupper, der ikke er hjemmeboende).

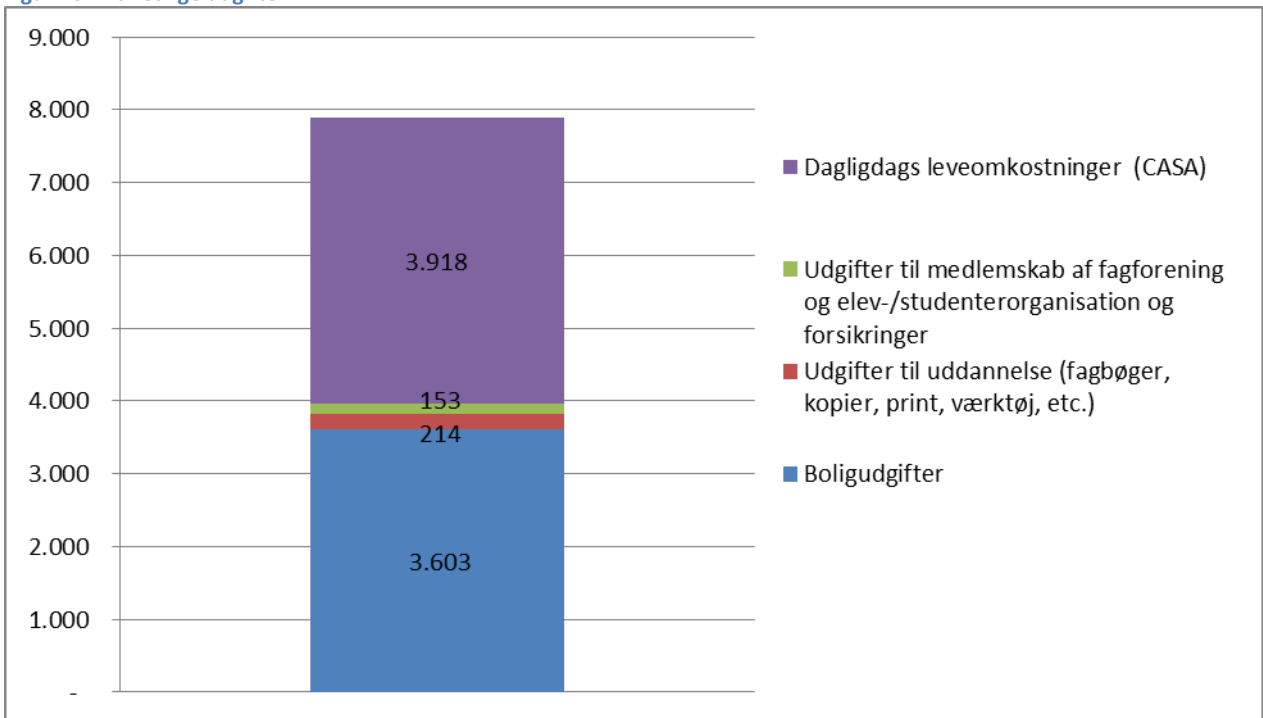
Figur 15. Samlet indkomst fordelt på disponibel indkomst og skattebetaling, opdelt på uddannelser. 2010.

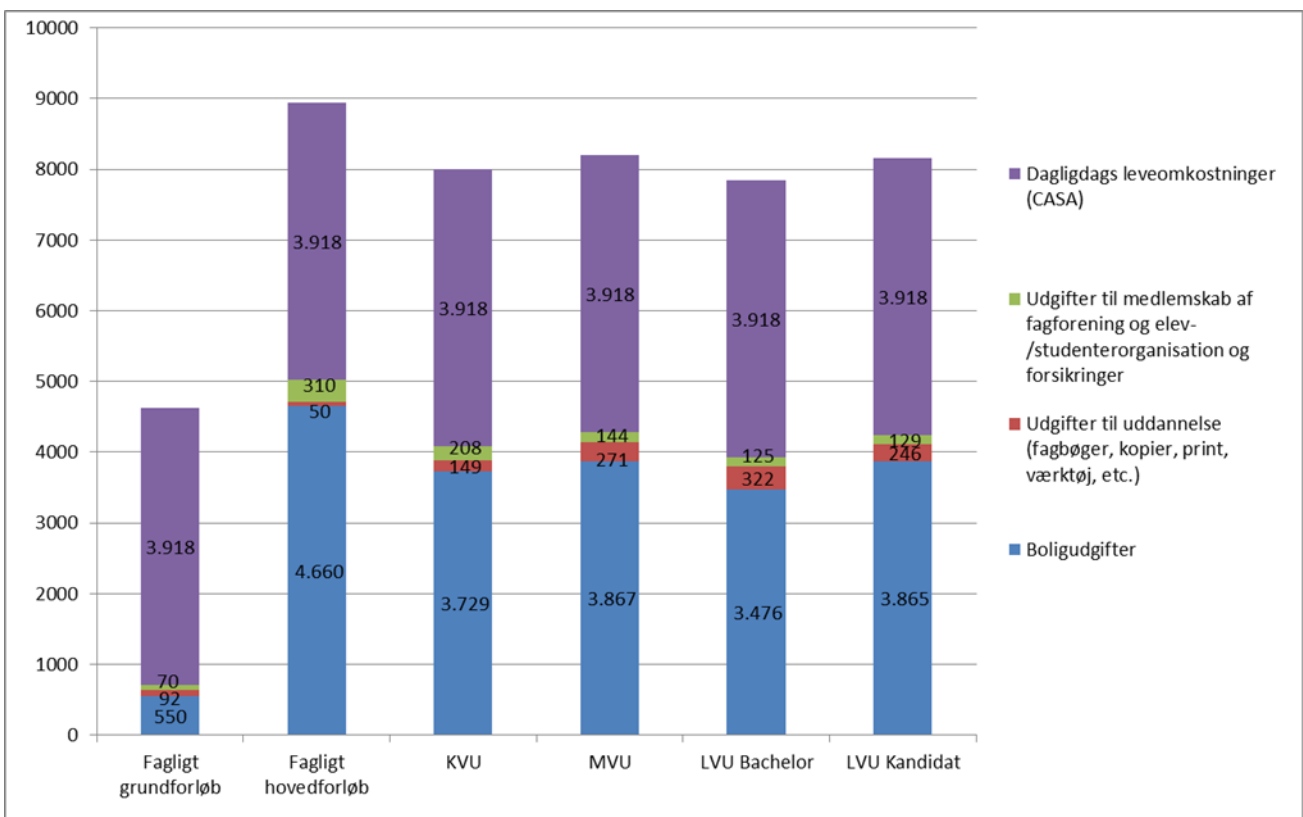
Figur 16 viser de månedlige udgifter. Det fremgår, at boligudgifterne udgør den største post på budgettet for alle. Den næststørste er de løbende udgifter i form af mad og tøj mv. og de er fastlagt efter CASAs budgetberegninger, dog fraregnet transportudgifter. Det bemærkes, at CASAs budget ikke medregner større, ikke løbende udgifter såsom udgifter til egne transportmidler, hårde hvidevarer, IT mv.

Når der ses på udgifterne inden for de forskellige uddannelsesgrupper (Figur 17) fremgår det, at boligudgiften varierer en del. Fagligt hovedforløb betaler i gennemsnit 4.660 kroner om måneden for bolig, mens (hvis man ser bort fra fagligt grundforløb, hvor en meget stor del stadig bor hjemme) de øvrige grupper betaler fra omkring 3.500 til 3.900.

Figur 16: Månedlige udgifter

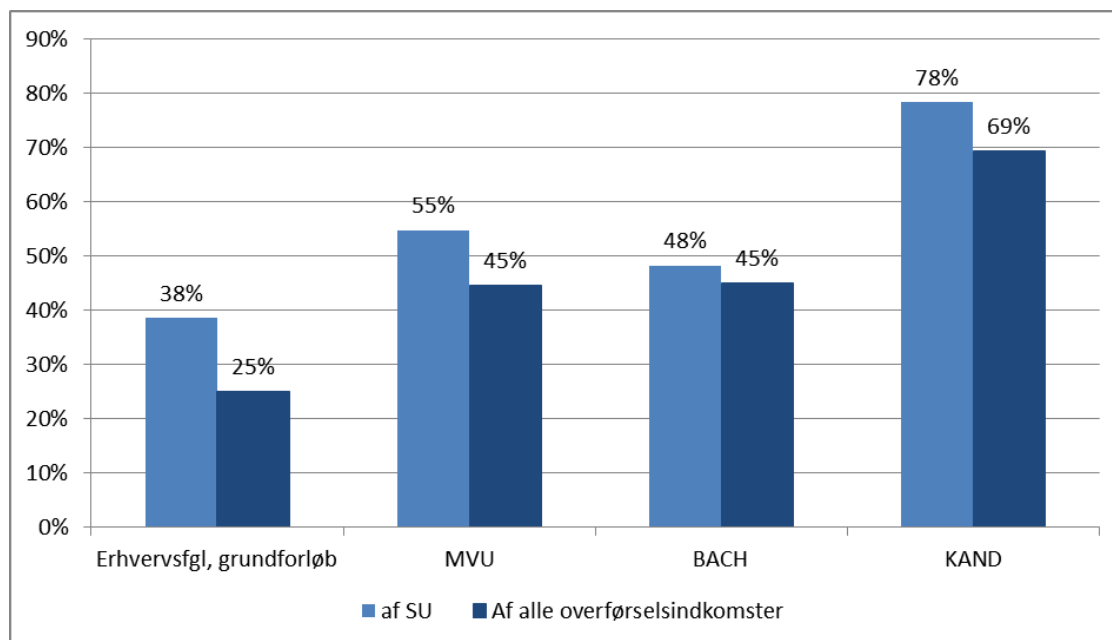
Figur 17: månedlige udgifter opdelt efter uddannelse.

Tilbagebetaling af SU

Hvis man sammenholder hvor meget SU og øvrig overførselsindkomst de enkelte uddannelser får, med hvor meget af denne indkomst, de selv finansierer gennem deres skattebetaling, og alene kigger på de uddannelser, hvor der ikke gives lærlinge-/ prakticløn under uddannelsen, finder vi at de kandidatstuderende som gruppe finansierer en meget stor del af den udbetalte SU (78 procent), mens de studerende på det erhvervsfaglige grundforløb kun finansierer 38 procent af den udbetalte SU. Studerende på de mellemlange videregående finansierer som gruppe 55 procent af den udbetalte SU gennem skattebetalingerne og bachelorstuderende lidt under halvdelen. Ser man på den samlede udbetaling – dvs. både SU og øvrige overførselsindkomster – ses det i Figur 14, at disse fylder mindre i den samlede indkomst for de studerende på lange videregående uddannelser end på alle andre uddannelser. Regnes dette med i det udbetalte fra staten, finansierer studerende på erhvervsfagligt grundforløb en fjerdedel af den samlede udbetaling, mens kandidatstuderende finansierer 69 procent af den samlede udbetaling.

Figur 18. Andelen af SU og overførselsindkomster, der bliver finansieret gennem skattebetaling. 2010.

Figur 19 viser en forsimplet udgave af ovenstående figur, hvor selvfinansieringen er vist som andel af den samlede brutto-SU, gruppen modtager. Bachelorstuderende er den gruppe, der i gennemsnit modtager mest i SU med 56.000 kr. i årlig SU, mens studerende på grundforløb er den gruppe, der i gennemsnit får mindst i SU med 26.000 kr., hvilket også skyldes, at mange af dem er ganske unge – og hjemmeboende. Selvom det er den gruppe, der får mindst i SU, er det også den gruppe, der har den laveste selvfinansieringsgrad – de har ganske simpelt en meget lille – ofte hjemmeboende – økonomi.

Figur 19. Selvfinsiering af SU - Brutto-SU og skattebetaling

